

USNESENÍ

Vrchní soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Romana Horáčka, Ph.D., a soudců JUDr. Jiřího Macka a JUDr. Yvony Svobodové ve věci

žalobce: **ČEZ, a.s.**, IČO 452 74 649
sídlem Duhová 1444/2, Praha 4
zastoupený advokátem JUDr. Petrem Pečeným
sídlem Purkyňova 74/2, Praha 1

proti
žalované: **Greenpeace Česká republika, z. s.**, IČO 170 49 059
sídlem Prvního pluku 143/12, Praha 8
zastoupené advokátem JUDr. Pavlem Uhlem
sídlem Kořenského 1107/15, Praha 5

o ochranu autorských práv a práv souvisejících s právem autorským, o návrhu na vydání předběžného opatření, **k odvolání žalobce a žalované** proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 6. května 2020, č. j. 32 C 7/2019-86,

takto:

Usnesení soudu prvního stupně se ve výroku I. mění tak, že se nařizuje toto předběžné opatření:

„Žalované se ukládá:

- a) odstranit audiovizuální dílo vytvořené na základě Smlouvy o vytvoření audiovizuálního díla a poskytnutí licence k jeho užití ze dne 13. 12. 2018, uzavřené mezi společnostmi ČEZ, a.s. a FILMSERVICE a.s. s názvem „Rozsvícení vánočních stromů“, upravené o vložené záběry na poškozené, suché a vykácené lesy a lesní požáry, které jsou doprovázeny následujícím popisem: „Spaliny a uhlí firmy ČEZ škodí stromům“, „A způsobují změny klimatu, které vysušují lesy“, „Výsledkem jsou lesní požáry“, z facebookového profilu Greenpeace Česká republika, z. s., umístěného na webových stránkách domény facebook.com (<http://www.facebook.com/greenpeace.cz/>)
- b) zdržet se užití audiovizuálního díla vytvořeného na základě Smlouvy o vytvoření audiovizuálního díla a poskytnutí licence k jeho užití ze dne 13. 12. 2018, uzavřené mezi společnostmi ČEZ, a.s. a FILMSERVICE a.s. s názvem „Rozsvícení vánočních stromů“, upraveného o vložené záběry na poškozené, suché a vykácené lesy a lesní požáry, které jsou doprovázeny následujícím popisem: „Spaliny a uhlí firmy ČEZ škodí stromům“, „A způsobují změny klimatu, které vysušují lesy“, „Výsledkem jsou lesní požáry“,

ve výroku II. se zrušuje.

Odůvodnění:

1. Městský soud v Praze výrokem I. shora uvedeného usnesení zamítl návrh žalobce na nařízení shora uvedeného předběžného opatření a výrokem II. rozhodl o vrácení složené jistoty ve výši 50 000 Kč žalobci.

2. Soud prvního stupně odůvodnil své rozhodnutí odkazem na nález Ústavního soudu ze dne 31. 3. 2020, sp. zn. I. ÚS 3169/19. Podle něj není na místě dát přednost ochraně autorských práv žalobce před právem žalované na svobodu projevu. Daný reklamní spot „Rozsvícení vánočních stromů“ je dílem vytvořeným na objednávku. Ve smyslu § 61 odst. 1 zákona č. 121/2000 Sb., autorského zákona, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „AZ“), tak byla žalobci poskytnuta licence k užití díla v souladu s účelem vyplývajícím ze smlouvy. Osobnostní autorská práva (§ 11 AZ) ale nadále svědčí autorovi díla, tedy zhotoviteli spotu. Naopak vytýkané jednání žalované je zjevně projevem kritiky činnosti žalobce. Svoboda projevu je garantována čl. 17 Listiny základních práv a svobod. Toto právo se odráží do obsahu licence dle § 38g AZ, stanovící, že do práva autorského nezasahuje ten, kdo užije dílo pro účely karikatury nebo parodie. Divák si nemůže splést reklamní spot žalobce s upraveným spotem, v němž se žalovaná snaží záběry na přírodní katastrofy zpochybnit pravdivost sdělení původního reklamního spotu žalobce. Takto upravený spot naplňuje znaky parodie, jak ji Soudní dvůr EU definoval při výkladu čl. 5 odst. 3 písm. k) směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2001/29/ES ze dne 22. května 2011 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (dále jen „směrnice“) ve svém rozsudku ze dne 3. 9. 2014, ve věci C-201/13. Podstatným znakem parodie je to, že evokuje existující dílo a přitom se od něj zřetelně liší, je komická nebo ironická. Parodie zároveň nemusí splňovat podmínky, podle nichž by měla vykazovat původní osobitost jinak než skrze zřetelné odlišnosti od parodovaného původního díla, měla by být racionálně připsatelná jinému autorovi než samotnému autorovi původního díla, měla by se týkat samotného původního díla nebo by měla uvádět zdroj parodovaného díla, a to ale při respektu k přiměřené rovnováze mezi zájmy a právy osob uvedených v člancích 2 a 3 směrnice a právem na svobodu projevu uživatele chráněného díla při parodii. Za této situace tak není pro nařízení předběžného opatření splněna podmínka osvědčení existence nároku samotného, tedy že vytýkané jednání žalované bude v řízení o věci samé shledáno jako zásah do (autorských) práv žalobce. S ohledem na postavení žalobce nemůže obstát ani tvrzení žalobce, že mu jednáním žalované vzniká újma v podobě dehonestace reklamního spotu a snížení jeho obchodní využitelnosti. Významným je i zde to, že ve smyslu výše uvedeného nálezu Ústavního soudu nelze nařízením předběžného opatření vyčerpat předmět sporu. Oba návrhy jsou v zásadě totožné, a proto pokud by soud prvního stupně návrhu na nařízení předběžného opatření vyhověl, fakticky by tím prejudikoval konečný výsledek sporu a nenapravitelně by tak zasáhl do svobody projevu žalované. Proto soud prvního stupně předmětný návrh zamítl a o vrácení jistoty rozhodl dle § 75b odst. 4 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“).
3. Proti výroku II. usnesení podala včasné odvolání žalovaná. V něm uvedla, že pro účel složené jistoty a pro zrušení nařízeného předběžného opatření mohlo dojít k jejímu vrácení žalobci až po uplynutí lhůty 6 měsíců k podání žaloby na náhradu škody podle § 77a odst. 2 o. s. ř. Proto by měl být napadený výrok změněn tak, že se žalobci složená jistota nevrací.
4. Proti usnesení podal včasné odvolání i žalobce. V něm nejprve žalobce poukazuje na to, že soud prvního stupně nesprávně vycházel z odůvodnění rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 11. 2019, č. j. 3 Co 78/2019-63, v jiné věci účastníků, ač se nabízel postup dle dalšího rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 3. 3. 2020, č. j. 3 Co 17/2020-31 v jejich další jiné věci týkající se zásahu do autorských práv žalobce. V tomto rozhodnutí bylo upřednostněno právo ochrany zájmů autora před právem na svobodu projevu s tím, že výjimky pro parodii lze uplatnit jen ve zvláštních případech stanovených v autorském zákoně a jen pokud takové užití díla není v rozporu s běžným způsobem užití díla a nejsou jím nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora. Dále žalobce poukázal na ochranu díla poskytovanou autorským zákonem, přičemž je žalobce jako nositel výhradní licence oprávněn domáhat se práv autora a výkonných umělců; zároveň se této ochrany může přímo dovolávat jako výrobce zvukově obrazového záznamu. Soud prvního stupně také řádně neodůvodnil, zda upravený reklamní spot naplňuje uvedené

zákoně znaky parodie. Zde se přitom nejedná o parodii původního díla, protože daná úprava reklamního spotu nemůže projít tímto třístupňovým testem, k čemuž by po náležitém posouzení věci, jak při uplatnění zákonné výjimky parodie dle § 38g AZ požaduje Ústavní soud ve výše uvedeném nálezu, měl dospět i soud prvního stupně. Podle rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 21. 6. 2004, sp. zn. IV. ÚS 171/04 v případě, že z okolností případu vyplývá potřeba zatímní úpravy účastníků jak v hospodářské soutěži, tak v oblasti práv k duševnímu vlastnictví, je možné nařídít předběžné opatření směřující k zákazu určitého jednání s ohledem na zabránění vzniku či rozšiřování újmy žalobce. O takový případ se zde jedná, když žalobce vynaložil značné finanční prostředky (cca 6 mil. Kč) na vytvoření díla, přičemž zneužíváním reklamního spotu ze strany žalované dochází k jeho obchodnímu poškození a dehonestaci, což má vliv na jeho využitelnost. Ničím není odůvodněn ani závěr soudu prvního stupně o postavení žalobce, díky němuž tuto újmu nemůže pocítovat, a proto není dán důvod pro omezení svobody projevu žalovaného. Upravený reklamní spot nenaplnuje předpoklady pro zákonné licence dle § 38g AZ, jež se uplatní pouze v souvislosti s právy souvisejícími s právem autorským, nikoliv v souvislosti s právy výkonných umělců a výrobce zvukově obrazového záznamu. Třístupňový test podle § 29 odst. 1 AZ umožňuje uplatnění zákonné licence pro karikaturu a parodii pouze ve zvláštních případech stanovených zákonem, pokud to není v rozporu s běžným způsobem užití díla a zároveň tím nejsou dotčeny oprávněné zájmy autora. V této věci nejsou splněny poslední dvě podmínky. Upravené dílo bylo totiž vytvořeno a užito hlavně za účelem poškození žalobce a pak dále také pro zviditelnění činnosti žalované. K tomu žalobce poukázal na WTO Dispute Panel Report of Section 110(5) od the U.S. Copyright Act ze dne 15. 6. 2000, kde WTO uvedl, že je v rozporu s tímto kritériem, pokud dojde k užití díla, kterým nositele práv významně zbavuje obchodního zisku. Předmětný spot byl vytvořen pro reklamní kampaň žalobce, ale jeho zneužitím žalovanou byl obchodně poškozen a dehonestován. Žalovaná užila dílo pro své zviditelnění, kdyby jej ale měla získat po právu, pak by musela za jeho vytvoření zaplatit. Dále žalobce uvedl, že nařízení předběžného opatření nebrání ani to, že je totožné s žalobním návrhem ve věci samé, protože v takovém případě je dle judikatury rozhodné hledisko zabránění vzniku újmy dotčeného účastníka či jejímu rozšiřování. V dané věci byly splněny zákonné předpoklady pro vydání předběžného opatření, tedy žalobce osvědčil nárok samotný a potřebu zatímní úpravy poměrů účastníků. Soud prvního stupně bez náležitého odůvodnění pouze uvedl, že daný nárok nebyl pro potřeby nařízení předběžného opatření osvědčen. Žalobce také poukázal na omezenou možnost aplikace čl. 5 odst. 3 směrnice a zároveň částečně zopakoval některé skutečnosti uvedené v jeho podání z 5. 5. 2020, v němž se podrobně vyjádřil ke zrušovacímu nálezu Ústavního soudu. Tento nálezný totiž nebrání nařízení předběžného opatření, ale důvodem zrušení vydaného předběžného opatření byla absence odůvodnění s tím, že je třeba se i v této fázi řízení zabývat tím, zda nebude možné na danou věc aplikovat § 38g AZ. V souvislosti s uvedeným proto žalobce navrhl, aby odvolací soud napadené usnesení změnil a nařídil předběžné opatření.

5. Vrchní soud v Praze jako soud odvolací přezkoumal podle § 212a odst. 6 o. s. ř. usnesení soudu prvního stupně, a aniž by nařizoval jednání /§ 214 odst. 2 písm. c) o. s. ř./, dospěl k závěru, že odvolání žalobce je důvodné.
6. Pro odvolací řízení je podle § 75c odst. 4 o. s. ř. rozhodující stav, jaký zde byl při vydání usnesení soudu prvního stupně. Odvolací soud tedy může pouze přezkoumat důvody, které vedly soud prvního stupně k nevyhovění návrhu na nařízení předběžného opatření, a přitom může vycházet jen z obsahu spisu, jaký zde byl k datu vydání napadeného usnesení.
7. Obecně k předpokladům pro nařízení předběžného opatření
8. Lze konstatovat, že rozhodnutí o návrhu na nařízení předběžného opatření nespočívá - jak vyplývá z jeho zákonné úpravy - na výsledcích dokazování, na závěru o skutkovém stavu a ani na právním posouzení věci. Nepředstavuje samo o sobě výsledek procesu, v jehož průběhu by soud zvažoval, jaké provede důkazy (zda provede všechny navržené důkazy nebo jen některé z nich, popřípadě zda provede důkazy, které nebyly účastníky navrženy), jak bude provedené důkazy

hodnotit a jaká skutková zjištění z nich učiní, v němž by přihlížel k argumentům účastníků nebo v němž by aplikoval na zjištěný skutkový stav věci právní předpisy. Jediným podkladem pro rozhodnutí soudu jsou (ve všech rozhodných hlediscích, uvedených zejména v ust. § 75c odst. 1 o. s. ř.) údaje a informace, které jsou obsaženy v návrhu a v důkazních prostředcích předložených žalobcem, na jejichž základě soud, aniž by vůbec umožnil žalované se k nim vyjádřit nebo přednést vlastní tvrzení a návrhy, zkoumá, zda jsou splněny podmínky a předpoklady pro nařízení předběžného opatření. Nařízené předběžné opatření představuje jen prozatímní a dočasnou (působící do konečného vyřešení věci nebo do nařízení výkonu rozhodnutí /exekuce/) úpravu práv a povinností účastníků, aniž by jím byl (mohl být) předurčován průběh procesu samotného (řízení ve věci samé) nebo prejudikováno rozhodnutí o sporu nebo o jiné právní věci. Podmínkami pro nařízení předběžného opatření jsou (shodně ve stadiu před zahájením řízení – ust. § 74 a násl. o. s. ř. - i ve stadiu po zahájení řízení – ust. § 102 o. s. ř.) osvědčení nároku samotného a osvědčení potřeby zatímní úpravy poměrů účastníků nebo obavy z ohrožení výkonu soudního rozhodnutí.

9. Jak uvádí Ústavní soud ve svém usnesení ze dne 20. 6. 2007, sp. zn. III. ÚS 36/07 (dostupné na <http://nalus.usoud.cz>), má-li být předběžné opatření nařízeno, musí být tím, kdo návrh činí, především prokázána potřeba zatímní úpravy (právních) poměrů účastníků /ust. § 75c o. s. ř./. Tato potřeba vyvstává - obecně vzato - v těch případech, kde by nenařízením předběžného opatření vznikl prostor pro právní úkony, jež by vytvořily "nezvratný stav". Pokud se týká povinnosti navrhovatele prokázat existenci potřeby zatímní úpravy poměrů účastníků, jde skutečně o zásadní podmínku. Důvody potřeby této zatímní úpravy musí být navrhovatelem nejen tvrzeny, ale především navrhovatel musí o nich soud přesvědčit. V této souvislosti je třeba připomenout, že se tak neděje formou dokazování, protože pro dokazování v procesním smyslu nejsou podmínky. U ostatních okolností významných pro nařízení předběžného opatření postačí, budou-li alespoň osvědčeny do té míry, aby bylo možno předběžné opatření vydat.
10. Procesní institut předběžného opatření neslouží též k tomu, aby sám o sobě vyřešil sporné vztahy účastníků, jakkoli by takové vztahy měly pro oba či jednoho z nich závažné následky, neboť jde o potřebu zatímní úpravy poměrů do doby konečného rozhodnutí ve věci samé, přičemž soud při posouzení návrhu na nařízení předběžného opatření nesmí takové konečné rozhodnutí předjímat (prejudikovat). Bylo tedy věcí žalobce, aby soud přesvědčil o potřebě zatímně právně upravit poměry účastníků řízení se zřetelem k tomu, jaký konkrétní nárok či určení má být předmětem řízení ve věci samé. Ústavní soud ve svých dřívějších rozhodnutích dal najevo (srov. např. rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 221/98, IV. ÚS 189/01, dostupné na <http://nalus.usoud.cz>), že "smyslem předběžného opatření je zatímní úprava poměrů účastníků (ovšem nikoli s konečnou platností), přičemž musí být poskytnuta ochrana jak tomu, kdo o vydání (nařízení) předběžného opatření žádá, tak i tomu, vůči komu předběžné opatření směřuje (čl. 90 Ústavy ČR)". Sice též platí, že "ochrana toho, proti komu má navrhované předběžné opatření směřovat nemůže dosáhnout takové intenzity, aby prakticky znemožnila ochranu oprávněných zájmů druhé strany", avšak Ústavní soud zdůrazňuje i důsledky tohoto opatření, tj. že v případě předběžného opatření jde o opatření dočasné povahy s omezenou dobou trvání (ust. § 77 o. s. ř.), jímž v žádném případě není prejudikován výsledek sporu. Ve smyslu ustálené judikatury je rovněž vyžadováno, aby žalobce osvědčil základní skutečnosti, tedy nárok sám (přičemž tento nárok nemusí být prokázán nepochybně).
11. Jak je uvedeno výše, podmínkami pro nařízení předběžného opatření jsou osvědčení nároku samotného a osvědčení potřeby zatímní úpravy poměrů účastníků nebo obavy z ohrožení výkonu soudního rozhodnutí.
12. Z návrhu na vydání předběžného opatření vyplývá, že žalobce brojí proti takovému jednání žalované porušujícím jeho práva k autorskému dílu, které vykonává žalobce, tedy k dílu pod názvem „Rozsvícení vánočních stromů“, upravené o vložené záběry na poškozené, suché a vykácené lesy a lesní požáry, které jsou doprovázeny následujícím popisem: „Spaliny a uhlí firmy

ČEZ škodí stromům“, „A způsobují změny klimatu, které vysušují lesy“, „Výsledkem jsou lesní požáry“. Toto dílo žalovaná použila, upravila a umístila na svém facebookovém profilu s doplňujícím popisem.

13. K jednotlivým námitkám žalobce uvedených v odvolání lze uvést následující.
14. K otázce, zda napadené rozhodnutí předjímá, respektive plně nahrazuje, rozhodnutí ve věci samé.
15. Pokud v rámci nařízeného předběžného opatření dojde ke shodě nároků požadovaných předběžným opatřením a následně i návrhem ve věci samé, nelze než konstatovat, že ačkoliv zpravidla není přípustné, aby již předběžným opatřením oprávněný dosáhl toho, čeho lze dosáhnout až pravomocným rozhodnutím ve věci, i Ústavní soud akceptuje, jak správně poukázal žalobce, že pokud z okolností případu vyplývá potřeba zatímní úpravy účastníků jak v hospodářské soutěži, tak v oblasti práv k duševnímu vlastnictví, nelze vyloučit vydání předběžného opatření směřující k zákazu určitého jednání s ohledem na zabránění vzniku či rozšiřování újmy žalobce (srov. např. rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 171/04 ze dne 21. 6. 2004). Vyhovění navrženému předběžnému opatření nelze chápat jako faktickou prejudici rozhodnutí ve věci samé, jelikož s ohledem na to, že tvrzené jednání se ve fázi řízení o nařízení předběžného opatření pouze osvědčuje, nikoliv prokazuje, skutkový stav zjištěný soudem může doznat v průběhu dalšího řízení značných změn. Proto je na místě připomenout i odpovědnost navrhovatele (žalobce) za návrh a škodu jím případně vzniklou podle ust. § 77a o. s. ř.
16. Opačný kategorický závěr soudu prvního stupně o nemožnosti vyhovění návrhu na nařízení předběžného opatření za dané situace tak není správný. Ostatně tento závěr nelze dovodit ani z nálezu Ústavního soudu ze dne 31. 3. 2020, sp. zn. I. ÚS 3169/19, na který soud prvního stupně odkázal. V tomto nálezu, jímž byla v této věci zrušena předchozí rozhodnutí obou soudů s nařízeným předběžným opatřením směřujícím vůči žalované, není vyslovena nemožnost vydání předběžného opatření při jeho shodě s žalobním návrhem, ale je zde poukázáno na povinnost soudů pečlivě zvážit v řízení o nařízení předběžného opatření to, zda není v této věci dána zákonná licence pro parodii a karikaturu dle § 38g AZ.
17. K otázce existence zákonné výjimky pro parodii.
18. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že žalované svědčí zákonná licence pro karikaturu podle § 38g autorského zákona. S uvedeným závěrem se odvolací soud neztotožňuje. Ohledně problematiky zákonné výjimky pro parodii, navazující na komunitární úpravu uvedenou v čl. 5 odst. 3 písm. k) směrnice, lze poukázat na výše uvedený rozsudek Soudního dvora EU ve věci C-201/13, podle kterého článek 5 odst. 3 písm. k) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2011 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti musí být vykládán v tom smyslu, že pojem „parodie“ uvedený v tomto ustanovení představuje autonomní pojem unijního práva. Článek 5 odst. 3 písm. k) směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že podstatné znaky parodie jsou, že evokuje existující dílo, a přitom se od něj zřetelně liší a že je komická nebo ironická. Pojem „parodie“ ve smyslu tohoto ustanovení nemusí splňovat podmínky, podle kterých by parodie měla vykazovat původní osobitost jinak než skrze zřetelné odlišnosti od parodovaného původního díla, měla by být racionálně připsatelná jinému autorovi než samotnému autorovi původního díla, měla by se týkat samotného původního díla nebo by měla uvádět zdroj parodovaného díla. Uplatnění výjimky pro parodii ve smyslu čl. 5 odst. 3 písm. k) směrnice v určité konkrétní situaci však musí respektovat přiměřenou rovnováhu mezi zájmy a právy osob uvedených v člancích 2 a 3 této směrnice na straně jedné a svobodou projevu uživatele chráněného díla, který se dovolává výjimky pro parodii ve smyslu citovaného čl. 5 odst. 3 písm. k), na straně druhé.
19. Jak je uvedeno výše, podmínkami pro nařízení předběžného opatření jsou osvědčení nároku samotného a osvědčení potřeby zatímní úpravy poměrů účastníků nebo obavy z ohrožení výkonu soudního rozhodnutí.

20. Z návrhu na vydání předběžného opatření vyplývá, že žalobce brojí proti takovému jednání žalované porušujícím jeho práva k autorskému dílu, které vykonává žalobce, tedy k dílu pod názvem „Rozsvícení vánočních stromů“, upravené o vložené záběry na poškozené, suché a vykáčené lesy a lesní požáry, které jsou doprovázeny následujícím popisem: „Spaliny a uhlí firmy ČEZ škodí stromům“, „A způsobují změny klimatu, které vysušují lesy“, „Výsledkem jsou lesní požáry“. Toto dílo žalovaná použila, upravila a umístila na svém facebookovém profilu s doplňujícím popisem.
21. Rozhodné je tedy zejména posouzení (samozřejmě vedle dalších podmínek nutných pro nařízení předběžného opatření podle § 75c odst. 1 o. s. ř.) s přihlédnutím ke všem okolnostem věci, zda je možné uplatnění výjimky pro parodii ve smyslu čl. 5 odst. 3 písm. k) směrnice a transponovaného do § 38g AZ za předpokladu, že dílo dotčené v projednávané věci naplňuje podstatné znaky parodie a respektuje přiměřenou rovnováhu mezi právy autora a právy uživatele díla (srov. obdobně citované rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci C-201/13).
22. Podstatné je též to, že uvedenou výjimku lze uplatnit pouze ve zvláštních případech stanovených v autorském zákoně (jedná se o tzv. uzavřený katalog výjimek, který nepřipouští extenzivní výklad) a jen pokud takové užití díla není v rozporu s běžným způsobem užití díla a nejsou jím nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora.
23. K otázce kolize autorských práv žalobce a práva na svobodu projevu žalované.
24. Jak uvedl Ústavní soud ve zrušovacím nálezu v jiné podobné věci sp. zn. I ÚS 3169/19 „v případě, kdy důsledkem nařízení předběžného opatření může být omezení ústavně zaručeného práva na svobodu projevu ve smyslu čl. 17. odst. 1 a 2 Listiny, bylo povinností soudů odůvodnit, jaké úvahy jej vedly k závěru, že nařízení předběžného opatření, a tedy omezení svobody projevu, je v daném případě nezbytné (ve smyslu čl. 17 odst. 4 Listiny)“.
25. Otázka kolize autorských práv a práva na svobodu projevu, tedy jednoho ze základních práv a svobod, již byla řešena např. v rozsudku ESLP ze dne 10. 1. 2013, stížnost č. 36769/08, Ashby Donald a další proti Francii a např. v rozsudku SD EU ze dne 24. 11. 2011 ve věci C-70/10, Scarlet Extended NV ca Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) se závěrem, že vnitrostátní orgány a soudy mají v rámci opatření přijímaných za účelem ochrany majitelů autorských práv povinnost zajistit spravedlivou rovnováhu mezi ochranou tohoto práva a ochranou základních práv osob, které jsou takovými opatřeními dotčeny.
26. Z tohoto důvodu se odvolací soud zabýval nejenom otázkou splnění předpokladů uvedených v § 74 odst. 1 o. s. ř, ale i otázkou, zda případným nařízením předběžného opatření nedojde k nepřiměřenému omezení svobody slova žalované, jí garantované v čl. 17 Listiny a zda žalované nesvědčí zákonná výjimka z ochrany podle části čtvrté AZ, zejména výjimka pro parodii podle § 38g AZ.
27. K otázce, zda jsou splněny zákonné podmínky pro vydání předběžného opatření a zda uplatněný požadavek je zjevně neopodstatněný.
28. Na rozdíl od soudu prvního stupně má odvolací soud za to, že užití díla žalovanou, tak jak bylo popsáno v návrhu, může být posouzeno jako užití díla bez souhlasu autora, tedy s možností uplatnit nároky podle § 40 autorského zákona. Jelikož sám skutkový stav mezi účastníky sporný nebyl, lze uzavřít, že žalobce v míře nutné pro vydání předběžného opatření osvědčil jak samu existenci autorského díla, tak jeho práva k němu, tak i užití díla žalovanou. Jelikož dalším nedovoleným užitím díla bude docházet ke zvyšování újmy žalobci, pro zamezení zvyšování této újmy je namístě upravit dočasně vztahy mezi účastníky předběžným opatřením.
29. Podle názoru odvolacího soudu je primární otázkou skutečnost, zda jsou dány předpoklady pro nařízení předběžného opatření, tedy zda je dána naléhavá potřeba pro dočasnou úpravu vztahu mezi účastníky a zda při nepřijetí opatření ze strany soudu hrozí rozšiřování újmy žalobci. Na

rozdíl od soudu prvního stupně má odvolací soud za to, že užití díla žalovanou, tak jak bylo popsáno v návrhu, může být posouzeno jako užití díla bez souhlasu autora, tedy s možností uplatnit nároky podle ust. § 40 autorského zákona, a že toto audiovizuální dílo žalovaná pozměnila a doplnila o výjevy, které mají „hrozivý“ podtext. Zároveň žalovaná toto vizuálně pozměněné dílo šíří na svých stránkách na Facebooku s doprovodným textem: „(zapněte zvuk) ČEZ nás chce žalovat kvůli tomu, že parodujeme jejich reklamy. Kdyby ČEZ v první řadě přiznal, že je podle studie 4. nejšpinavější energetickou firmou Evropy a ročně je zodpovědný za několik stovek předčasných úmrtí, nebyly by parodie potřeba. **PODÍVEJTE SE NA PRAVOU TVÁŘ FIRMY ČEZ. PŘEČTĚTE si podrobnosti a ŘEKNĚTE FIRMĚ ČEZ, že nechcete, aby znečišťovala ovzduší ZDE** <https://act.gp/cezniecistuje>. Vyzýváme proto ČEZ“ 1) přestaňte investovat do černého a hnědého uhlí, 2) veřejně se zavazte k uzavření všech černo- a hnědouhelných elektráren, 3) přestaňte lobbovat za uhlí a 4) jednejte v souladu s cíli stanovenými v Pařížské dohodě o klimatu. **SDÍLEJTE** – nenechme se od firmy umlčet. Jde o zdraví nás všech.“

30. Žalovaná tedy objektivně pro šíření a prosazování svých názorů využívá dílo žalobce, a přitom prostřednictvím doprovodného textu díla i propaguje svou identitu, své záměry a názory.
31. Pokud jde o spravedlivou rovnováhu mezi ochranou autorského práva a ochranou základních práv osob, které jsou takovými opatřeními dotčeny (tedy práva na svobodu projevu), pak nelze než uzavřít, že svoboda projevu žalované jistě není bezbřehá. Žalované nic nebránilo v tom, aby si svůj vlastní názor (na znečišťování životního prostředí žalobcem) zpracovala do vlastní podoby jiného díla, kde jistě mohla použít stejné záběry (např. na elektrárnu), nikoliv pro zjednodušení své práce text a nové obrazy „naroubovat“ na již existující dílo žalobce, na vznik kterého musel žalobce vynaložit značné prostředky.
32. Použití díla pouze pro účely dehonestace autora (nebo oprávněného držitele práv k dílu) a pro ulehčení si prosazování svých názorů „využitím“ díla podle názoru odvolacího soudu nemůže, pokud k tomu nejsou jiné řádné důvody, obstát s odkazem na zákonnou výjimku podle § 38g AZ, jelikož parodie ve své definici je pouhým přetvořením původního obsahu (formou satiry) do směšného charakteru, čímž imituje originální dílo, na něco naráží, zdůrazňuje chyby nebo naopak záměrně dělá vše přehnaně dokonale (zdroj WIKIPEDIE.CZ), ani z odkazem na svobodu slova podle čl. 17 Listiny.
33. Využitím díla pouze k účelové dehonestaci pak dochází k nepřiměřenému dotčení oprávněných zájmů autora na řádném užití díla v souladu s jeho určením, pro které bylo původně vytvořeno (v projednávané věci pro reklamu žalobce, tedy pozitivní emoce). Doplněním vysoce „expresivních“ textů a obrazů s dodatkem o odpovědnosti žalobce za několik stovek předčasných úmrtí však již dochází k vytváření emocí zcela negativních, čímž může být ohrožen např. původní umělecký záměr autora audiovizuálního díla.
34. Odvolací soud je tedy, zjednodušeně řečeno, názoru, že svoboda slova ani zákonná výjimka pro parodii (které však naplněna nebyla) neosvobozuje třetí osobu od odpovědnosti za porušení práva jiného formou dehonestace jak autora díla, tak držitele majetkových práv k dílu.
35. V projednávané věci pak samým smyslem sdělení žalované v pozměněném dílu nebylo primárně projevit názor žalované (což by byl projev chráněný svobodou slova podle čl. 17 Listiny) formou satiry, ale pouhé jednoduché zneužití audiovizuálního díla ve svůj prospěch (tedy prospěch zájmů a názorů žalované) a sloužící výhradně k nedovolené dehonestaci ani tak díla, jako žalobce, který je „propagován“ žalovanou pod textem např. „... je podle studie 4. nejšpinavější energetickou firmou Evropy a ročně je zodpovědný za několik stovek předčasných úmrtí...“, aniž by toto doplnění textu bylo reálně nutné pro prosazování názorů žalované, tedy ochrany životního prostředí, což je i podle soudu činnost zjevně zcela podpory hodná.

36. Slovy klasika, ani „jednání dlážděné dobrými úmysly“ neodůvodňuje porušování práv jiného způsobem, který podle odvolacího soudu nemůže požívat ochrany, a to pro překročení hranic svobody slova vymezených v čl. 17 Listiny, akceptovatelných v demokratické společnosti. Svoboda jednoho (na svobodu slova) je totiž omezena svobodou jiného (na svobodné a nerušené užívání autorského díla).
37. Lze tak uzavřít, že žalobce v míře nutné pro vydání předběžného opatření osvědčil jak samu existenci autorského díla, tak jeho práva k němu, tak i užití díla žalovanou. Pro zamezení zvyšování této újmy je namíste upravit dočasně vztahy mezi účastníky předběžným opatřením, jelikož dalším užitím tohoto díla žalovanou se může zvýšit újma žalobce (a to jak v majetkové, tak nemajetkové rovině).
38. Pro úplnost je třeba uvést, že si je odvolací soud vědom toho, že v jiné obdobné věci stejných účastníků, vedené před Městským soudem v Praze pod sp. zn. 1 Nc 19/2018, vydal již dříve k navrženému předběžnému opatření jiné rozhodnutí (viz usnesení odvolacího soudu ze dne 26. 11. 2018, č. j. 3 Co 78/2019-63). Zde je však nutné poznamenat, že ne vždy lze jednoduše a jednoznačně již ze samého návrhu na vydání předběžného opatření dovodit, zda jsou naplněny zákonné výjimky pro parodii dle § 38g AZ s ohledem na to, že soud při posuzování návrhu je omezen okolností, že v této fázi řízení se podstatné skutečnosti pouze osvědčují, nikoliv dokazují. Proto pohled, kdy jsou naplněny zákonné výjimky pro parodii dle § 38g AZ a kdy ještě ne, může být i u na první pohled obdobných věcí rozdílný a konečná odpověď na tuto otázku pak může být dána až v řízení o věci samé. Závěr uvedený v tomto rozhodnutí však navazuje na další rozhodnutí odvolacího soudu, a to o návrhu na nařízení předběžného opatření podaného po podání žaloby, o níž je nyní vedeno řízení před stejným soudem prvního stupně pod sp. zn. 32 C 1/2020 (viz usnesení odvolacího soudu ze dne 15. 5. 2020, č. j. 3 Co 36/2020-59).
39. Navíc je třeba podle odvolacího soudu se zabývat i otázkou proporcionality zásahu do práva žalobce a žalované. Lze uvést, že podstatou zásady proporcionality zásahu je zkoumání proporcionality mezi újmou, která by hrozila navrhovateli a újmou na straně osoby, které by měla být tato povinnost uložena. Soud by měl tedy rozhodovat takovým způsobem, aby navrhovatel nezískal nepřiměřenou výhodu ve vztahu k účastníkovi a k jeho újmě, která by mu předběžným opatřením vznikla (k testu proporcionality srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 3. 9. 2009, sp. zn. III. ÚS 346/09). Zde je podle odvolacího soudu zřejmé, že pokračováním dehonestace díla, k němuž práva vykonává žalobce, by zásadním způsobem narušilo výkon jeho autorských práv a snížilo i hodnotu tohoto díla do budoucna (při jeho případném užití v další reklamě žalobcem v budoucnu), jelikož by bylo navždy v očích veřejnosti spojeno s ne zrovna lichotivým tvrzením žalované o porušování životního prostředí žalobcem. Naopak žalovaná si pro propagaci svých myšlenek a názorů (které jsou jistě chráněny svobodou slova) může bezbolestně zvolit jakýkoliv podkres či podtext (podle ní) zničené krajiny či elektráren a při této své volbě není ničím omezena (pouze jinými autorskými právy jiného či jiným zákonným omezením). Proto při vyhodnocení testu proporcionality zásahu je podle odvolacího soudu zřejmé, že přijaté omezení žalované je propočné k případnému poškození práva žalobce.
40. V této souvislosti je nutné podle odvolacího soudu přihlídnout i k tomu, že žalovaná zcela negativní emoce („spálená krajina“) dává do souvislosti se zcela pozitivní skutečností (obdobím Vánoc), a z negativního dopadu na spotřebitele přitom viní žalobce (spaliny a uhlí firmy ČEZ škodí stromům). Použití této úmyslné konotace je podle názoru odvolacího soudu navíc ve vztahu ke spotřebitelům praktikou zakázanou, jelikož se jedná o tzv. přehnané zneužívání strachu z bezpečnostních rizik (srov. např. Unfair commercial practices dostupné na https://europa.eu/youreurope/citizens/consumers/unfair-treatment/unfair-commercial-practices/index_en.htm, obdobně k motivu strachu rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 1 As 47/2010, vždy vycházející zejména ze směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005, o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na

vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 2006/2004).

41. Protože rozhodnutím odvolacího soudu bylo předběžné opatření nařízeno, je věcně nedůvodné odvolání žalované ohledně nesouhlasu žalované s výrokem o vrácení složené jistoty žalobci. Proto byl výrok II. rozhodnutí soudu prvního stupně bez náhrady jako nadbytečný podle § 219a o. s. ř. zrušen.
42. S ohledem na výše uvedené odvolací soud napadené usnesení soudu prvního stupně ve výroku I. podle § 220 odst. 1 o. s. ř. změnil a výrok II. bez náhrady jako nadbytečný podle § 219a o. s. ř. zrušil.
43. O nákladech odvolacího řízení rozhodne soud prvního stupně v rozhodnutí o věci samé dle ust. § 151 o. s. ř.

Poučení:

Proti tomuto usnesení není dovolání přípustné.

Praha 30. 7. 2020

JUDr. Roman Horáček, Ph.D., v. r.
předseda senátu